

OAMENI ILUȘTRI AI MUNICIPIULUI BĂLȚI: FILE DE ISTORIE

PAGES OF HISTORY ABOUT FAMOUS PEOPLE OF BĂLȚI

ELENA ȚURCAN

Abstract: *In the article are reviewed men of culture, born in Bălți and near its localities, who lived and worked the homeland, but destiny has led them in other countries. There they have contributed to the development of fine arts, music, classical opera, cinema: Alexandru Lemiș, Costache Parno, Sigismund Zalevski, Izabella Kremer etc.*

Keywords: *Bălți, famous people, musicians, composers, conductors, singers, musicians, musicologists, painters, actors, cinema operators*

Basarabia reprezintă acel pământ binecuvîntat de Dumnezeu cu toate darurile pămîntului, cu soare strălucitor, dar mai ales cu oameni de o bogăție sufletească deosebită. Odată cu trecerea timpului descoperim tot mai multe nume notorii provenite din Bălți, capitala de Nord, celebre pe mapamond acum un secol și mai bine, dar care au rămas în anonimat la ele acasă doar pentru că nu se înscriau în ideologia regimului totalitar. Astăzi, ne amintim de unii, îi „descoperim” pe alții, în special la anumite aniversări, jubilee sau cînd citim ceva în presa europeană despre marile personalități de altădată ce-și trag obîrșia de prin părțile noastre...

În lumea culturală s-au impus un număr impresionant de lăutari, compozitori, dirijori, interpreți, instrumentaliști, muzicologi, pictori, actori, operatori de cinematografie care s-au născut în Bălți. În cercetarea mea, am încercat să cuprind mai multe domenii în care s-au afirmat oamenii de cultură bălțeni. Prin modestele mele rînduri, am încercat să completez tabloul fiilor de seamă ai Bălțiului urmînd cursul anilor, aducînd un omgiu tuturor acelor oameni de cultură care și-au dedicat și își dedică cu pasiune întreaga viață întru slujirea culturii. „În lumea muzicală românească, datorită vitregiilor istoriei, mulți dintre ei au fost nevoiți să-și părăsească plaiul natal, stabilindu-se în România”[1]. Alții au plecat în refugiu prin alte țări ale lumii. Cu o tenacitate de nedescris, aveau să continue școala și să urmeze apoi studii universitare, remarcîndu-se în viața muzicală internațională.

Cultura națională în sec. XIX în Bălți se reducea la muzica lăutărească și populară purtată de către vestiții lăutari bălțeni Alexandru Lemiș și Costache Parno, care au învățat tainele viorii de la însuși Barbu Lăutaru. [2] L-am găsit mai întîi, pe renumitul lăutar, autodidact, violonistul Orchestrei lui Alexandru Flechtenmacher din Iași **Alexandru Lemiș** (? , Bălți – ?). Capelmaestru al formației instrumentale, formată din 12 interpreți. Șef de Orchestră de muzică populară (Iași), concertează „în lung și-n lat” și în Basarabia, cîntînd la nunțile și petrecerile boierești. Alexandru Lemeș era solicitat fiind renumit nu numai pentru măiestria de violonist, ci și pentru vocea sa. Este considerat inima moldovenismului. Nu exista petrecere fără privighetorescul lui glas. Cînta melodii populare aranjate pentru orchestră. Vioara și vocea lui au stîrnit admirația românilor basarabeni, nu și a regimului, triumful i-a înspăimîntat, în 1870 guvernul rus, expulzîndu-l din Basarabia pe motiv că „ar fi fost periculos”... Un aspect rar întîlnit în lumea lăutarilor, cunoscut ca „Lemiș Lăutaru” era de origine evreu. A colaborat cu: Maria Moruzan, Ema Botezatu, Maria Bogdanovici, Elena Roșu, Simion Honciug, Dimitrache Bârzu, Ștefan Busuioc, Alecu Vilner.

Costache Parno (Parnău) (1856, Bălți – 20 aprilie 1912, Bălți).

Lăutar basarabean, unul din cei mai iscusiți vioariști de pe atunci, s-a născut într-o familie de țărani săraci din târgul Bălți, a manifestat de mic copil o atracție pentru muzică. Primii pași i-au fost călăuziți de spiritul nativ, autodidact, el însușind singur, la ureche, melodiile pe care le auzea. Dirija și predă muzica acasă, conducea fanfara. În orchestra sa, compusă din 18 muzicanți (vioară, contrabas, instrumente de suflat de lemn, aramă și instrumente de percuție), el a inclus viola și cornul, care pînă la dînsul nu erau folosite în orchestrele populare. Costache Parno, care nu știa nici a scrie, a citi, a învățat notele și a fost primul lăutar, care a predat muzica în școală din oraș. Viața lui Costache Parno a fost o continuă și totală dăruire artei. Chiar și moartea l-a surprins cu vioara în mînă. Ea l-a răpit de 56 de ani, în timp ce cînta la teatru melodia valsului său preferat. Gazeta de Bălți spune „o mulțime de lume venise să aducă ultimul său omajiu. Orchestra se va destrăma fără maestrul său, care a condus-o de 22 de ani și și-a depus în lucrul tot sufletul său ... nici o nuntă, bal ori serată nu se făcea fără orchestra lui”.[3] Fotografia Costache Parno înfățișat cu cel mai scump instrument al său – vioara, care, împreună cu alte materiale, a fost dăruită în 1962 colecției Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău de către fiul său. „Tata a cumpărat vioara cu intenția de a mă învăța să cînt, i-a plăcut mult, încît n-a putut să se despartă de ea pînă la sfîrșitul vieții. În caietul de note întîlnim romanețe, cîntece populare, alte lucrări muzicale, care împreună cu pupitrul, se păstrează în fondurile muzeului”.[4]

Costache Parno
anul 1910 (MUSEUL, nr. 9186)

Sigismund Zalevski (2 octombrie 1885, Bălți - 23 martie

1945, București), bas-bariton. Basarabean de origine poloneză. Vine la școala de muzică din Chișinău, face canto cu Angelo Discinti. Apoi studiază la școala de muzică din Kiev, cu tenorul Miszuca. Apoi vine la Academia de Muzică „Santa Cecilia” din Roma, unde dascăl e renumitul bariton Antonio Cottogni, iar colegi de studii celebrii cîntăreți de mai tîrziu, Titta Ruffo și Beniamino Gigli. Între anii 1910-1911 își începe activitatea de solist liric la Teatrul Imperial (Mariinski) din S. Petersburg cu opera *Dama de pică* și *Evgheni Oneghin* de P. Ceaikovski. Cîntă pe scenele din Moscova, Kiev și Odesa, Italia - Torino.

În 1924-1932 vine la Teatrul „G. Verdi”, Trieste cîntă în opera *Boris Godunov* de M. Musorgski, urmînd să exceleze în această creație la renumitul Teatru „Scala” din Milano de 48 de ori la rînd sub bagheta ilustrului dirijor A. Toscanini. E comparat cu Șaliapin, care cîntase rolul cu 15 ani înainte, îl consideră întruchiparea ideală a lui Boris. La repetițiile pe scena Teatrului de la Paris a asistat însuși Șaliapin, care l-a felicitat, declarînd că Zalevski – Boris este singurul lui urmaș. Îl cînta pe Boris Godunov în șapte limbi: rusă, germană, polonă, spaniolă, italiană, franceză și română. Ziarul „Le Monde Muzical” scria că Zalevski a dat țarului ucigaș un relief dramatic pe care nu l-am mai cunoscut de la Șaliapin. Vocea sa are un accent dramatic emoționant, iar articulația în limba franceză trebuie să fie dată ca model artiștilor Operei. Despre respectul pentru limba strămoșilor săi aflăm și de la renumitul bas N. Secăreanu : „S. Zalevski a cîntat rolul titular (Boris Godunov) în limba română!... O dicțiune perfectă, o articulație uimitoare și un accent românesc, pe care dacă l-ai fi auzit fără să știi cine cîntă ai fi fost sigur că e un român neaș. Rolul l-a învățat în trei săptămîni”. În anul 1935 se stabilește în București. Obține cetățenia română. Zalevski aduse în Opera Română o schimbare totală, o răsturnare a obiceiurilor, a tradițiilor proaste. Căuta ceva nou în exprimare, cînt, gest. În 10 ani, cît a fost regizor-șef, a contribuit esențial la ridicarea nivelului artistic al Teatrului Liric

bucureștean. Turnee memorabile: Petersburg, Odesa, Milano, Zagreb, Budapesta, Belgrad, Madrid, Barselona, Neapole, Roma, Torino, Paris, Berlin, Boston, Londra, New York, București, Chișinău.

În anul 1931 devine director de scenă. Ziarul „Viitorul” nu întârzie să exclame: „Opera Română e din nou sub o pricepută conducere muzicală și o destoinică regie, spectacolul a fost demn de orice Operă occidentală”. Montează „Cneazul Igor” de A. Borodin, N. Pan consemnează: „Direcția artistică a d-lui Zalevshi, care s-a dovedit că este nu numai un artist rutinat și cu mari calități, ci și un regizor emerit, conștient, a izbutit să dea spectacolului multă viață și culoare caracteristică a vieții rusești”.

Bustul lui Sigismund Zalevschi, instalat în foaierea Operei Române din București, reprezintă un semn de mare recunoștință al celor care l-au cunoscut, prețuit, venerat pentru contribuția ce a adus-o maestrul în dezvoltarea unuia din cele mai complexe genuri de artă – Opera. [5]

Izabella Kremer (21 octombrie 1887, Bălți - 7 iulie 1956, Cordova, Argentina), soprană. Născută la Bălți în familia lui Jacob Kremer și Anne Rozenblit. Primul cântec auzit în leagăn din buzele mamei sale a fost în idiș. La cinci ani s-a interesat de muzica de nuntă evreiască, în tinerețe, a scris poezii despre sărăcia poporului său. Treizeci de ani mai târziu, Iza Kremer este primul cântăreț care a început să cînte în idiș de pe scenă. La 1912 vine în Milano, studiaza canto cu faimosul profesor Luigi Ronci. Este invitată în Odesa, unde debutează în Puccini „Boema”. Concertează la Petrograd și Moscova unde are un succes imens. Merge în Franța, câștigă faimă internațională ca un excelent interpret de cîntece și romane de dragoste, dar, și ca actriță. Concertează pentru evreii din Varșovia. În 1932 este scris celebrul cântec „Shtetl Balti” în idiș scris special pentru Iza Kremer de poetul Jacob Jacobs (1892-1972) și compozitorul Alexander Olshansky (1892-1946), mult timp socotit ca imnul orașului Bălți. A cîntat prima dată acest cântec în Opereta „O melodie din ghetoul”. Între anii 1933-1938 concertează în Germania, America de Sud, Argentina. În anul 1943 Iza Kremer, împreună cu Maurice Chevalier, Marlene Dietrich și Vadim Kozin a acționat în mod concertat pentru participanții la Conferința de la Teheran. La anul 1944 pleacă la Carnegie Hall - New York. Firma „Showa dosar” – înscrie cîntece populare în limba ebraică. În anul 1947 pleacă la Rio de Janeiro. Iza Kremer transferă fonduri de la concertele sale victimelor Holocaustului, a susținut un concert în sprijinul Israelului. La anul 2000 viața ei a fost subiectul unui documentar de televiziune intitulat Iza Kremer: Diva poporului, pentru canalul de evrei.[6]

Eugenia Babad-Cioculescu (3 mai 1900, Bălți - 26 decembrie 1986, București) cântăreață de operă – mezzo-soprană, contraltă. Între anii 1919-1921 își face studiile la Conservatorul din Chișinău. A doua licență, la Drept în anul 1924. În domeniul artei lirice - Franța, Austria și Germania. Debutează în rolul Doicii din *Boris Godunov* de Modest Mussorgsky pe prima scenă lirică a României. La sosirea ei în București, Opera Română dispunea de un repertoriu restrâns, ritmul de 3-5 premiere pe stagii neputînd acoperi toate școlile și stilurile artei lirice universale. De la Lohengrin (sub bagheta lui George Enescu în 1921) pînă în 1925 cînd a poposit Eugenia Babad în capitala României, puține roluri puteau fi încredințate unei tinere cântărețe, fără experiență scenică. În anii 1925-1927, 1930 - 1946 este solistă, mărturisește în „Memorii” (la 1990 găsim un caiet cu însemnări autobiografice ale Eugeniei Babad), Eugenia a reușit în cele două „reprize” de angajament să apară în multe premiere. A cîntat la Opera Mare din Berlin în *Flautul fermecat*

de W. A. Mozart, sub bagheta dirijorului Bruno Walter.

La 1928 participă la turneul din Paris cu opera *Evgheni Oneghin* de P. Ceaikovski.

Repertoriul abordat cuprinde un număr impresionant de opere. A fost cunoscută interpretă de lied, în special pentru repertoriul rus și francez, susținând numeroase recitaluri în compania unor renumiți pianști. Promovează liedul românesc, interpretând în prima audiție lieduri de Mihail Jora, Tudor Flondor. S-a bucurat de parteneri remarcabili ca Feodor Șaliapin, Umberto Urbano, Sigismund Zalevski. A colaborat cu marii dirijori ai vremii.[7]

Exezchel (Oscar) Dayn (6 ianuarie 1912, Bălți – 16 septembrie 1984 Chișinău), violonist. Născut în familia unui casier bancar. Anul 1929 îl găsește la Gimnaziul Evreiesc de băieți din Bălți apoi la Liceul Particular de băieți din Chișinău. Absolvește în 1930 Conservatorul „Unirea” din Chișinău. Debutează cu „Concertul pentru vioară Nr. 2” a renumitului compozitor polonez Henryk Wieniawski. Se angajează la Orchestra simfonică a Armatei din România și violonist în Cvartetul de coarde al Filarmonicii din București. Perfecționare la Conservatorul din Bruxelles (1931), școala de Măiestrie din Praga (1932-1934), Școala Cantorum din Paris (1937-1938), Școala de Perfecționare a Violoniștilor din Paris împreună cu G. Enescu și Yehudi Menuhin (viorist american), Conservatorul din Chișinău cu specializare la Alfred Dubois și George Enescu. Din 1938-1940 este violonist în Orchestra de estradă a Moldovei. La începutul anului 1941 vine în Orchestra lui Șiko Aranov, primește medalia „Pentru vitejie în muncă în anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Între anii 1942-1944 activează în Orchestra simfonică a Filarmonicii din Chișinău, Orchestra de jaz „Moldova” ca vioara Nr.1 și Orchestra de jaz „Bucuria”. Din 1944-1969 e solist și concertmaistru în Orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat din Moldova. Este deținătorul Ordinul „Insigna de onoare”. Absolvește la 1952 Conservatorul din Kiev. Împreună cu Ghita Strahilevici (1915-2002) – pianistă, înscrie operele compozitorilor basarabeni : David Gherșfeld, Solomon Lobeli, Ștefan Neaga, Zlata Tkaci, Max Fișman. În 1960 primește Artist emerit din RM. Între anii 1961-1976 este profesor la Catedra muzică de cameră a Conservatorului „G. Muzicescu” din Chișinău, șef interimar. Joacă rolul vioristului evreu în filmul lui E. Loteanu „Așteptați-ne în zori” în 1963. Predă în clasa de ansamblu la Institutul de Arte „G. Muzicescu” din Chișinău, ține emisiunile muzicale radio în limba rusă și română. A fost pictat de pictorii Mihai Grecu și E. Gamburg, sculptat de L. Dubinovskii. În 2012 Oficiul poștal din Chișinău pune în circulație plicul cu marcă fixă „Oscar Dayn. Violonist și profesor. 100 de ani de la naștere”. [8-9]

Iacob Soroker (4 mai 1920, Bălți – 6 martie 1995, Ierusalim), violonist, violist, profesor, muzicolog. Face studiile 1931-1934 la Școala Cantorum la Paris cu profesorul Marcel Schaye, vioară. Între anii 1935-1939 termină Conservatorul „Unirea” din Chișinău cu Marcu Pester și B. Ekerling, vioară. Apoi Conservatorul din Moscova, David Oistrach, vioară și Lev Ghinsburg, istoria artei violonistice. Începe să lucreze între anii 1939-1940 violonist în Orchestra Teatrului Evreiesc din București. Apoi vine la Ansamblul de cîntece și dansuri „Doina” și în Orchestra simfonică a Filarmonicii din Chișinău, violonist în Orchestra de estradă, Orchestra Cinematografiei din Moscova. Se dedică activității pedagogice, ca profesor de vioară. La anii 1948-1955 lucrează în școala Medie de Muzică din Chișinău. Din 1955-1962 la Conservatorul din Alma-Ata (Kazahstan), 1962-1976 la Institutul Pedagogic din Droghobîci (Ucraina), din 1976 viorist la Orchestra Simfonică „Vocea Israelului” din

Ierusalim. Obține titlul de doctor în muzicologie. A publicat lucrări muzicologice în reviste la Moscova, Budapesta, Ierusalim, Tel-Aviv, Toronto. Dintre discipolii săi: Tamara Scripcar, Elena Bessanova. A colaborat cu muzicienii: Grigori Șramco, Dumitru Gheorghită, Boris Davidov. A realizat înregistrări la Radio Chișinău cu lucrări de C. Porumbescu, E. Coca, S. Lobel, M. Wainberg. [1]

Vasile Bărbieru (28 decembrie 1925, Bălți), bariton, cântăreț de operă și lied

Între anii 1941-1944 e la seminarul Teologic din Bălți, apoi 1944-1949 la Conservatorul *Gheorghe Dima* din Cluj. În anul 1949 debutul în operă, scena Operei Române din Cluj cu *Rigoletto* de G. Verdi. Toate partidele de greutate au fost atribuite tinerilor, ceea ce a făcut ca întregul spectacol să fie etichetat al tinereții... „rezervor de talente în sînul generației tinere și îndeosebi, în cor. Cronica comentează: „Spectacolul a depășit așteptările... Moment important”.

Din 1946-1977 solist la Opera Română din Cluj, colaborează pînă în anul 1991, evoluînd în 2 338 de spectacole. Turnee în Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, U.R.S.S. Vasile Bărbieru a interpretat: rolul titular – *Rigoletto*, *Traviata*, *Aida*, *Trubadurul*, *Otello*, *Don Carlos*. În îndelungata sa activitate artistică, a colaborat cu Maria Bieșu, Zenaida Pally, Irina Arhipova. În conferința care a anunțat reprezentanția de gală 95 de ani de Operă la Cluj din 17 mai 2015 au luat cuvîntul artiști care și-au desfășurat activitatea în cadrul Operei Naționale timp de mulți ani. Vasile Bărbieru, bariton, a fost pînă acum 35 de ani solist. Timp de 40 de ani a lucrat în această instituție, avînd un repertoriu de peste 80 de spectacole. Bărbieru povestește: „Această clădire care de la portar s-a făcut cu scena mică, cu sala de balet pentru care eu și încă cei care mai sînt în viață după repetiție în '46 eram obligați să ducem 40-50 de roabe cu cărămizi, cu ciment, cu ce trebuia”. [1]

Georghe Eșanu (25 aprilie 1927, Bălți – 19 martie 1996, Chișinău), interpret de cîntece populare. Gheorghe, avea pe atunci șase ani. Ocupația lui erau bălțile,

cireșile din ograda vecinilor și multe alte năzdrăvănii... Cu o mică excepție: prindea cîntecele „din mers” și cînd se urca în vîrfurile nucului de parcă era pe scenă, toți trecătorii își încetineau pasul pe lîngă casa lui. Începe să cînte în corul bisericesc. După școala medie în 1949, urmează cursurile de pedagogie la școala din Baraboi, Alexandreni, Elizavetovca, pînă l-a adus soarta la Institutul pedagogic din Bălți, conducător artistic al corului de o sută de persoane. „Era înalt, zvelt și frumos ca un zeu... Lumea venea să-l asculte, să-l vadă...” Din 1950-1952 lucrează dirijor la corul de copii și tineret din diferite școli din Bălți. Vine la 1952 la Conservatorul din Chișinău, capela corală „Doina”. Cu Orchestra „Fluieraș” străbate întreaga Uniune, purtînd pe buze freacățul de frunze din codrii natali și prezentînd cu înalta lui măiestrie interpretativă adevărata artă a poporului său. „... voce frumoasă, lirică, cu timbru moale și plăcut, care răsună ușor și liber în toate registrele. Cîntecele lui populare, romanțele întregesc în cel mai fericit mod repertoriul ansamblului...” – astfel scria un ziar francez. La Radio Chișinău a înregistrează melodiile Mărioară, Badea Macovei, Ilenuța. Unicul disc de plastic albastru cu vocea lui Gh. Eșanu îl găsim în revista „Crugozor”, 1967, Nr. 11, p. 5.

Gheorghe Eșanu a purtat faima folclorului nostru și pe diferite meridiane ale globului. Turnee în Ucraina, Germania, Cehia, Liban, Siria, Finlanda, Canada. Interpreta cu atîta duiosie „Vezi rîndunele se duc”, „La umbra nucului bătrîn”, cu atît spirit mucalit – „Cum era să mor holtei”. Deținător de ordine și medalii: Laureat al celui de-al IV-lea Festival mondial al tineretului și studenților de la Moscova,

artist Emerit al RSS Moldova, artist al Poporului din RSS Moldova, Ordinul „Drapelul Roșu de Muncă”, Ordinul „Gloria Muncii” RM. Repertoriul este unic în felul său, avînd un diapazon extrem de larg – de la cele mai vioae și săltărețe melodii populare pînă la cele mai lente romanțe. Și strigăturile, și cîntecele de glumă, și cele populare și cele lirice sînt interpretate cu aceeași măiestrie, în ele se simt aceleleași vibrații ale sufletului. Înzestrat de natură de o rară capacitate interpretativă, el mai e și un harnic căutător, colecționar de cîntece populare. O voce de aur ce se lipește de suflet cu aceeași odihnitoare prospețime și de dincolo de moartea reputatului artist, un mare împătimit de bijuteriile spirituale din străbuni și un mare chemat spre a le da sclipirea lor originară.[10]

Nicolae Glib (10 mai 1949, Bălți), interpret de cîntece populare. „Și-a început cariera de artist” la patru ani. Visa la halat alb, dar s-a trezit într-o bună zi pe scenă, în costum național. Pe la vîrsta de 16 ani cînta mergînd pe drum. A fost luat la ochi de profesorul de muzică Vasile Scobioală care i-a zis la momentul potrivit: „medicina o lăsăm, dar tu trebuie să te duci pe calea cîntecului”, în toi era un concurs televizat. Începe lucrul la Orchestra de muzică populară din Sîngerei, conducător artistic la căminul cultural. Între anii 1967-1971 absolvete Școala de muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău, Facultatea de Canto. Se angajează solist în Orchestra Ansamblului de dansuri și muzică populară „Joc”, dirijor Vladimir Rotaru, apoi Vasile Goia. Primul cîntec „Frunzuliță rozmarin”, muzica Gheorghe Mustea, versurile proprii. Experiență artistică utilă - colindă toată URSS. Ascultîndu-i pe Nicolae Sulac, Benone Sinulescu îi imită initial. În anii 1969-1972 la Orchestra Ansamblului de muzică și dansuri populare „Joc” al Filarmonicii, apoi la Orchestra de muzică populară „Folclor” a Radioteleviziunii Moldovenești, Orchestra „Folclor”, dirijor Dumitru Blajinu. Aici sa format un stil al său. Studiază între 1975-1980 la Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău (dirijat coral). Colaborează între 1985-1996 cu Orchestra de muzică populară „Lautarii”, viorist și dirijor Nicolae Botgros. Solist la Orchestra de muzică populară „Mugurel” dirijata de Ion Dascal, „Busuioic moldovenesc”. A înregistrat la Radio Chișinău cîntecele populare: „Moldovan ca mine nu-i”, „Băsmăluța”, „Dragă mi-i vara la oi”, „Foaie verde rug de mure”, „Crești pădure și te-ndeasă”. Cei mai rodnici i-au fost anii de activitate în Orchestra „Folclor” (1972-1985), unde a muncit pînă la epuizare, în fonoteca RadioTV a lăsat sute de cîntece, pe care astăzi le ascultă o lume întreaga. A fost novice în abordarea dialogului musical, minunatul duet Nicolae Glib - Valentina Cojocar, care a dat viață unor cîntece, ce s-au menținut în topul preferințelor ani de zile. Duetul a fost cel mai stabil și mai productiv în muzica populară din Moldova. Și-a îngrijit de repertoriu ca de propriul ogor. Este, cea mai de preț zestre pe care o are în afară de inconfundabila-i voce cu care l-a înzestrat Dumnezeu. Venit la „Lăutarii” a îndrăznit primul să apară în scenă cu căciula de cîrlan. Din 1999-2003 la Pepeni, Sîngerei, primar, apoi viceprimar. Însă de cîntec nu s-a lăsat. Continuă să cînte în România și Republica Moldova - la concerte, nunți și ceremonii de familie. „Tot cu cîntecul mă țin. L-am luat pe feciorul meu, Isidor, să cîntăm împreună. Mai am un fecior – Viorel, vrem să promovăm cîntecul popular și șlagărele noastre vechi.

Nicolae Glib „este interpretul pieselor cunoscute de melomanii de pe ambele maluri ale Prutului cu prospețimea melosului popular”. În anul 2009 la Palatul Național a avut loc spectacolul „Hai, prieteni, la mulți ani!”, unde a fost lansat CD-ul

„Frumoasă-i viața la țară”. Mereu prezent în topurile postului de radio Iasi. Acompanied de orchestrele „Rapsozii Botoșanilor” (Botoșani), „Ciprian Porumbescu” (Suceava), „Balada” (Iasi). Merite: Artist emerit al R. Moldova, artist al poporului din R. Moldova, medalia „Meritul Civic”, ordinul „Gloria Muncii”, „Ordinul Republicii”. Filmografie: Cîntă Nicolae Glib, „Telefilm-Chișinău”, Duete vocale, „Telefilm-Chișinău”. „Cîntecul – acesta ni-i leacul. Eu cînt pentru oamenii care mă înțeleg și iubesc folclorul. Căci de la ei am auzit toate melodiile, de la ei am deprins a cînta...” A călătorit în foarte multe țări, Italia, America Latină, Mexsic, Peru, Brazilia, Madagascar, Franța ...[11]

Aceste nume notorii ne-au dus și duc și astăzi faima în limea muzicii pe toate continentele lumii.

Eugenia Maleșevschi (10 decembrie 1868 j. Bălți – 23 noiembrie 1940 Tîrnova, Dondușeni) este pictor. Familia se trage din viață de nobili poloneji. Studii și activități:

Școala de Desen a Asociației de Arte Frumoase din Odesa, menționată cu medalia mică de bronz, școala Superioară de Arte a Academiei Imperiale de Arte Frumoase din Sankt Petersburg, Rusia, realizînd studii cu teme arhitecturale și peisaje, Academia de Arte din Sankt Petersburg, atelierul lui Ilia Repin, studiile la München, Paris și Roma, expune opere la ambele Societăți Basarabene de Arte, călătorii de studii în Italia, Turcia, Grecia și Siria. La 1915 expune cca 90 de opere la „Expoziția de tablouri a pictorilor basarabeni” și 1920 expune 18 lucrări la „Expoziția de pictură și sculptură”, saloanele Societății de Arte Frumoase din Basarabia. Predă pictura la școli particulare, gimnazii, istoria artei la Școala de Arte plastice din Chișinău, figurează în Catalogul operelor donate pentru fondarea Pinacotecii Municipale din Chișinău. În anul 1942 se stinge din viață și este înmormîntată la Cimitirul Central din Chișinău. Și-a manifestat talentul în pictură, grafica de carte și șevalet, în scenografie. Marea artistă plastică, la 1940 a donat poporului 60 de tablouri din colecția sa. Cele mai cunoscute sînt „Primăvara” și Necunoscuta (sau „Franțuzaica”). Crochiuri, schițe dispersate, dintre care doar 8 tablouri. Schițele, executate în tehnica creionului italian și a cărbunelui, denotă cunoștințe excelente în domeniul compoziției și anatomiei plastice. Creația pictoriței basarabene, care a adus simbolismul la Chișinău, nu poate fi omisă din patrimoniul sud-est European al artei.[12]

Nicolae Răutu (Rutkovski) (28 noiembrie 1912, j. Bălți, Basarabia - 13 mai

2008, București) este actor. Complet, unic: totdeauna autentic, fermecător, îndrăgit de spectatori, solicitat și apreciat de regizori. Celebru actor de teatru și film, regizor și director al Teatrului Național din București, de origine basarabeană, Nicolae Răutu își începe studiile la Școala primară, Liceul „Ion Creangă” din Bălți 1923-1925, Liceul Militar „Regele Ferdinand I” din Chisinau. Stadionul din Chișinău - fotbal („rapidist”). În 1929 vine în București - la 17 ani - pentru a practica fotbal. Participă la concursul de cîntec: interpretează „Oci ciornîie”. Admis în corul trupei Emil Bobescu, apoi corul Operei din Cluj și după terminarea studiilor liceale a urmat Conservatorul de Artă Dramatică din București. Debut la Teatrul de Revistă „Cărăbuș”. Actor la Teatrul Național din București, Giulești, Pitești. Fiind înalt apreciat de Constantin Tănase, a participat în turneele Teatrului de Revistă în Grecia, Egipt și Turcia. Face o fabuloasă carieră în cinematograful românesc - peste 70 de filme - a marcat o epocă. Debut în film - 1954, rolul principal (Ilie Barbu) din filmul Desfășurarea (regia Paul Călinescu), prima ecranizare după Marin Preda. A urmat, roluri memorabile în mai multe filme. Regizorul Mircea Mureșan l-a invitat în filmul Răscoala,

Liviu Rebreanu, film care la Festivalul Internațional de la Cannes a câștigat premiul pentru regie „La premiere oeuvre”.

Fizionomia interesantă, ușor asiatică, misterioasă și totodată înfricoșătoare este remarcată de regizorii de marcă, care îl distribuie în filme antologice. Roluri negative, precum Selim Pașa sau Spînul, din „Toate pînzele sus!” (1976); filmele lui Sergiu Nicolaescu. „Poate juca orice. E geniu de bărbat adevărat. Figură tainic asiatică, dar și de suflet slav, iubitor de femeie, de cîntec pătimăș și de vin prelins în barbă” spune Sergiu Nicolaescu. Celebrul actor Colea Răutu s-a filmat și într-o serie de pelicule străine: „Die Lederstrumpferzdhungen” (RFG, 1970), „Lupul mărilor” (Austria, 1972), „Atkins” (RDG, 1985). A publicat mai multe studii despre film și teatru. A fost membru al Uniunii Cineaștilor și membru al Uniunii Teatrale din România. „Colea Răutu este un om dizolvat total în omenie... Nu pot să concep alt Hamlet decît interpretat de Colea Răutu și nu-l pot vedea pe Ion al lui Rebreanu cu altă înfățișare, Luceafărul eminescian nu-l pot vedea decît cel al lui C. Răutu...” zice Nichita Stănescu. Merite: Premiul Asociației Cineaștilor pentru întreaga activitate, laureatul Galei „Vîrsta de Aur”, premiilor Naționale în Domeniul Teatrului și Galei Premiilor în Cinematografie, premiul de Excelență în Cinematografia Românească. În 2006 Filatelia Română a dedicat, în semn de înaltă prețuire și respect, o emisiune de mărci și plicuri poștale închinată marelui actor român contemporan Colea Răutu.[13]

Vasile Boianjiu (25 iulie 1930 Slobozia-Bălți, Moldova – 18 martie 2007, Chișinău) este operator de cinematografie. Începu cu 1937-1940 în școala primară, Liceul „Ion Creangă”, școala medie nr.1 din Bălți. În 1954 absolvește Institutul Agricol „M. Frunze” din Chișinău. Asistent regie film la Studioul de Cronică și Filme Documentare, asistent al operatorului de imagine, operator de imagine a filmelor documentare. Între anii 1963-1965 la Moscova, VGIK, Facultatea „Operator de imagine”, continuîndu-și apoi activitatea la studioul „Moldova-film”, operator de imagine a filmelor de popularizare a științei. A colaborat fructuos cu: Olga Ulițcaia, Petru Ungureanu, Anatol Codru, Nicolae Harin. Membru al Uniunii Cineaștilor din Moldova. Premii: 1995. Medalia „Meritul Civic”. Filmografia:

Filme documentare: din 1961- 1990 cîte un film pe an, a filmat sute de subiecți pentru revistele cinematografice „Moldova Sovietică” și „Viața în imagini”;

1957- 1965 cîte 35-50. Filme sociale și didactice: 1967-1986, reviste satirice „Usturici”. În anul 1995 primește Ordinul „Gloria mincii”.[14]

Din istoria Bălțului:

„Pe scena teatrului Scala au evoluat bălțenii Iza Kremer, cîntăreață de muzică ușoară (soprano), care a rămas în memoria contemporanilor ca cea mai strălucită stea pe care a dat-o Basarabia în acest gen de activitate, Eugenia Babad-Cioculescu - cîntăreață de operă mezzo-soprană, Sigismund Zalevschi, bas-bariton ; actorii – Răutu, Vasterman, Ardatov, Mărgulescu etc. Publicul bălțean i-a răsplătit cu aplauze furtunoase pe vestita Maria Tănase, marea actriță Maria Filotti, genialul George Enescu; „veșnicul tînăr” Gică Popescu”.

Vom dăinui atît, cît vom doini – aceasta este formula zilei noastre de mîine. Și aceasta ne-o spune muzica, filmul, pictura... Prin viața lor și prin ceea ce au pus și pun în fața noastră ca operă a vieții lor, au dreptul deplin să spună, „Sîntem încă tineri și vom rămîne pînă la urmă tineri, fiindcă avem un viitor, fiindcă adevăratul nostru viitor vine după noi” L. Blaga